

Pratarmė

Šį leidinį sudaro moksliniai straipsniai, pristatyti ir perskaityti dešimtojoje (jubilinejoje) tarptautinėje muzikos teorijos konferencijoje „Muzikos komponavimo principai: sakralinė muzika“, vykusioje 2010 m. spalio 20–22 d. Vilniuje.

Konferencijos rengėjai – Lietuvos muzikos ir teatro akademija ir Lietuvos kompozitorių sąjunga.

Per dvi dešimtis straipsnių pristatė muzikologai, kompozitoriai, teologai iš įvairiausių kraštų (Austrija, Graikija, Italija, Lenkija, Ukraina, Jungtinė Karalystė, Rumunija, Rusija, Portugalija, Latvija ir Lietuva), reprezentuojantys per tuziną aukštųjų mokslo ir muzikos institucijų, universitetų, akademijų ir konservatorių.

Prelegentai labiausiai koncentravosi į keturias sakralinės muzikos potemes:

I potemė – „**Sakralinės muzikos kaip komponavimo objekto sąvoka**“. Prelegentų pranešimai leidžia suvokti, kad sakralinė muzika nėra savitikslis komponavimo objektas. Jis intencionaliai susijęs su tikinčiojo sąmonės ugdymu, jos išsiskleidimu ir raiška. Ši mintis vyrauja kunigo ir muzikologo Viliaus Sikorsko pranešime ir tampa kamertonu visam konferencijos leidiniui. Artimą nuostatą išsako Milda Paulikaitė – ji pabrėžia mistagogines grigališkojo choralo puses. Danutė Kalavinskaitė, tyrinėdama litaniją, iškelia jos maldingumo aspektą.

Skaityti pranešimai išryškina ir kitą svarbią mintį – sakralinė muzika nėra nepaliaujamos naujovių paieškos arena. Jos komponavimas pirmiausia atsiremia į religinės muzikos tradiciją ir bažnyčios mokymą. Apie tai itin ryškiai rašo Manfredas Novakas.

II potemė – „**Muzikos komponavimo sakralumo ir pasaulietiško ženkli**“. Šioje potemėje dėmesys labiausiai koncentruojamas į tai, kokių būdu palaikomas sakralinės muzikos komponavimo principų tęstinumas. Čia ištisa pasirinkimo įvairovė: nuo spontaniškų liaudies muzikos elementų inkrustacijų giesmėse (Alfonzas Motuzas) iki religinių žanrų (Yelena Zinkevych, Eva Kowalska-Zajac, Olga Osadchaya, Nicola Davico, Igor Vorobyov), religinio teksto (Kalliopi Stiga, Violeta Tumasonienė), religinių simbolių (Rimantas Janeliauskas), choralinių giesmių (Dominic Wells, Margarita Katunyan), perinterpretavimo ir pan.

III potemė – „**Sakralinės muzikos komponavimo ypatybės**“. Pranešėjai susitelkė prie ryškiausių Vakarų ir Rytų bažnytinės muzikos komponavimo šaltinių. Keletas autorių gvildena grigališkojo choralo komponavimo ypatumus. Išsamus Guntaro Pranio pranešimas padeda suvokti lokalinę komponavimo tradiciją. Kunigas ir muzikologas iš Poznanės Mariuszas Białkowski aptaria nemažai grigališkosios melodijos būdingų bruožų. Choralo perkomponavimas W. A. Mozarto antifonijoje (G. B. Martini versija) pristatomas Luigi Verdi pranešime. Bizantiškojo giedojimo ir komponavimo ypatybės pristatomos net trijuose graikų muzikologų pranešimuose (Achileas Chaldaiakis, Demetrios Balageorgos, Gregorios Anastasiou), šią temą apžvelgia ir viešnia iš Rumunijos Bianca Țiplea Temeș.

IV potemė – „**Sakralinė muzika liturgijoje ir už jos ribų**“. Šios potemės pranešimai tyrinėja sakralinės muzikos komponavimo galimybes pakitus pačios muzikos egzistavimo būdui. Čia aptariami repertuaro klausimai (Bogumila Mika, Marta Szoka), liturginio ir pasaulietinio įvykio dialogai (Evangelia Kopsalidou). Labiausiai pakylėtą šios potemės įžvalgą pateikia svečias iš Portugalijos, ortodoksų kunigas ir muzikologas Ivanas Moody. Holistiškai siedamas dvasingumą, muziką ir tekstą prelegentas išryškina tarsi nekintamas, amžinąsias muzikos sakralumo ir jos komponavimo galimybes.

Jubilinejos X konferencijos leidinys, tikimės, sulauks gausaus skaitytojų būrio, bus įdomus kiekvienam besidominčiam sakralinės muzikos komponavimo klausimais. Redaktorių kolegija tikisi skaitytojų dėmesio tiek čia, Lietuvoje, tiek užsienyje. Būsime dėkingi už visas pastabas ir atsiliepimus apie šį leidinį.

Organizatorių vardu dėkojame visiems moraliai ir materialiai parėmusiems šio rinkinio leidybą.

Vyr. redaktorius ir sudarytojas
doc. dr. Rimantas Janeliauskas